

CUM SĂ MUNCESI ÎN SIGURANȚĂ ÎN ADOLESCENȚĂ?

Broșură pentru adolescenți și adolescente de 15-18 ani

CNPAC

CUM SĂ MUNCEȘTI ÎN SIGURANȚĂ ÎN ADOLESCENȚĂ?

Broșură pentru adolescenți și adolescente de 15-18 ani

În adolescență înțelegem că nevoile și dorințele noastre au crescut odată cu noi, iar pentru a le satisface avem nevoie de bani. Uneori, părinții ne pot da suficienți bani pentru nevoile noastre, dar se întâmplă ca părinții să nu aibă suficienți bani pentru nevoile, dorințele noastre sau noi avem nevoie să cheltuim așa cum simțim, fără vreun control din afară, ceea ce este posibil doar atunci când avem proprii bani.

În căutarea de soluții cum să facem bani, este important să le alegem pe cele care sunt sigure. Te invităm să reflectăm împreună asupra a **5 aspecte cheie** care te pot ajuta să înțelegi dacă locul de muncă sau soluția pe care ai găsit-o este una sigură pentru tine sau nu.

- **GÂNDEȘTE-TE LA SIGURANȚA OFERTEI DE MUNCĂ**
- **CUNOAȘTE-ȚI DREPTURILE**
- **CERE SĂ FII INSTRUIT/Ă ȘI RESPECTĂ REGULILE DE SIGURANȚĂ**
- **IA ÎN CONSIDERARE BUNĂSTAREA TA**
- **CE ESTE EXPLOATAREA PRIN MUNCĂ?**
- **CERE AJUTOR**

GÂNDEȘTE-TE LA SIGURANȚA OFERTEI DE MUNCĂ

Fiecare loc de muncă are propriile pericole pentru sănătate și siguranță. Este important să fim conștienți că o parte dintre aceste pericole pot fi evidente și ne pot răni imediat. Alte pericole sunt mai ascunse, mai puțin se văd, dar, în timp, ne pot îmbolnăvi fizic sau emoțional.

Așa că i-ați timp pentru a analiza oferta de lucru și caută care ar fi riscurile și pericolele posibile. Ți-ar putea fi de ajutor să treci prin lista „*Semne de avertizare generale și specifice*”.

Obține informații despre siguranța locului de muncă, înainte de a te angaja. Poți vorbi cu persoanele care deja lucrează acolo sau au lucrat sau luându-ți timp ca să observi.

Semne că locul de muncă ar putea fi unul periculos:

SEMNE DE AVERTIZARE GENERALE

- Oferta este prea „atractivă” ca să fie adevărată. De exemplu: promit condiții foarte bune, salariu mai mare decât este pe piață, îți promit că vor suporta ei cheltuielile pentru perfectarea actelor etc.;
- Se pune presiune pe tine sau ești grăbit/grăbită să iei o decizie. Îți arată supărare, iritare verbală sau non-verbală dacă eziți;
- Lucrătorii se rănesc sau se îmbolnăvesc des;
- Echipamentul este rupt sau cablurile electrice sunt uzate;
- Mașinile nu au dispozitive de protecție;
- Produsele chimice sunt depozitate în recipiente fără etichete;
- Podelele sunt alunecoase;
- Locul de muncă este dezordonat, iar toaleta/WC-ul este murdar;
- Lucrătorilor li se permite sau sunt încurajați să folosească comenzile rapide pentru a economisi timp;
- Nu există nicio politică publicată de protecție a copilului sau una împotriva hărțuirii sexuale;
- Nu există un program regulat de instruire în protecția muncii sau de antrenamente de utilizare a mașinilor/instrumentelor/sculelor pe care le folosești în munca ta;
- Superiorii (directorul, administratorul, proprietarul, instructorul etc.) strigă la angajați/muncitori.

SEMNE DE AVERTIZARE SPECIFICE

- Folosești obiecte ascuțite (cuțite, topor, alte unelte de tăiere);
- Lucrezi într-un spațiu/mediu prea cald, prea rece sau prea umed;
- Lucrezi cu materiale/produse (mâncare) fierbinți;
- Curăți sau lucrezi cu mașini sau scule electrice;
- Respiri vaporii de la vopsele, agenți de curățare, benzină sau pesticide (de ex. spălătorie auto, construcție, depozit de vopsele etc.);
- Lucrezi la înălțime sau trebuie să urci scări, schele, să te cațări în copaci;
- Ridici obiecte grele (saci, cărămizi etc.);
- Lucrezi în spații unde este mult zgomot (unde sunt mașini zgomotoase, volumul muzicii ridicat etc.);
- Lucrezi la computer pentru perioade lungi de timp;
- Culegi sau strângi produse agricole pentru perioade lungi;
- Lucrezi cu o viteză mare sau faci aceeași mișcare din nou și din nou;
- Ești vreodată numit/ă urât, hărțuit/ă sau primești sugestii necorespunzătoare de la clienți sau de la manager/administrator;
- Lucrezi de obicei singur pe perioade lungi sau noaptea.

Învață să cauți pericolele sau riscurile posibile, dar ține minte că este responsabilitatea angajatorului tău să aibă grijă ca locul de muncă să fie unul sigur.

Amintește-ți că este periculoasă orice muncă sau venit obținut în condiții periculoase sau nesănătoase, care ar putea avea ca rezultat uciderea, rănirea sau îmbolnăvirea ta. Poate duce la invaliditate permanentă, sănătatea generală înrăutățită și daune psihologice. Adesea, problemele de sănătate cauzate de muncile periculoase pot să nu fie văzute sau simțite imediat, dar vor apărea când vei deveni adult/ă.

CUNOAȘTE-ȚI DREPTURILE

Dacă ai împlinit vârsta de **16 ani**, deja poți să lucrezi oficial. Legea nr. 370 din 30.11.2023 privind drepturile copilului și Codul muncii al Republicii Moldova (în continuare CM) îți asigură acest drept. Ai putea să muncești și de la **15 ani, cu acordul scris la părinților**, dacă aceasta este sigură pentru sănătatea și dezvoltarea ta, îți păstrează timpul de școală și de odihnă.

ÎNCADRAREA ÎN CÂMPUL MUNCII A UNUI COPIL CU VÂRSTA MAI MICĂ DE 15 ANI ESTE INTERZISĂ PRIN LEGE.

Este important să știi că legislația Republicii Moldova, dar și Convențiile Organizației Internaționale a Muncii impun angajatorii să îți ofere un loc de muncă sigur și un lucru care este sigur pentru tine. Pe lângă prevederile legale generale care se referă la toți angajații, tu beneficiezi și de protecție specială. Ți-ar putea fi util să cunoști și următoarele prevederi legale din țara noastră:

- Nimeni nu are dreptul să te forțeze, să te oblige să muncești ([articolul 7 din CM](#));
- Niciun angajator nu are voie să te angajeze non-formal, adică fără contract de muncă ([articolul 7¹ din CM](#));
- Se interzice perioada de probă pentru angajații care nu au împlinit vârsta de 18 ani ([articolul 62 din CM](#));
- Numărul de ore lucrate va fi stabilit prin contract, dar nu mai mult de 6 ore pe zi pentru copiii cu vârsta de 16 ani și nu mai mult de 7 ore pe zi pentru cei care au 16-18 ani ([articolul 100 din CM](#)). De asemenea, este interzis să fii angajat/ă pe timp de noapte ([articolul 3103 din CM](#)) și să muncești în ture continue ([articolul 318 din CM](#));
- Nu este permisă admiterea ta la muncă suplimentară, decât cea stabilită prin contractul de muncă ([articolul 105 din CM](#));
- Angajatorul trebuie să se asigure că ești remunerat/ă echitabil, în baza tarifelor pentru aceeași muncă executată de adulți ([articolul 153 din CM](#));
- Angajatorul trebuie să se asigure că tu ai condiții normale și sigure de muncă ([articolul 171 din CM](#));

- Crearea condițiilor necesare pentru instruire, formare profesională în domeniul în care lucrezi este și responsabilitatea angajatorului tău ([articolul 213 din CM](#));
- Angajatorul este obligat să îți ofere echipament de protecție dacă este necesar (ochelari de protecție, mănuși etc.). De asemenea, poți să refuzi să faci o muncă care îți pune viața și sănătatea în pericol, iar angajatorul este obligat să îți ofere altă muncă mai sigură ([articolul 225 din CM](#));
- Angajatorul trebuie să se asigure că ai trecut examenul medical înainte de angajare și apoi, în fiecare an, până împlinești vârsta de 18 ani ([articolul 253 din CM](#)). De asemenea, ai dreptul la îngrijiri medicale și plata concediului medical;
- Ai dreptul să fii protejat/ă de orice muncă ce îți pune în pericol educația, sănătatea și integritatea morală. Nu se admit efectuarea muncilor grele, care sunt peste puterile tale, cum ar fi ridicarea și transportarea manuală a greutăților; activități la temperaturi înalte sau joase, la înălțimi sau sub pământ, în localuri de noapte, jocuri de noroc, acolo unde se comercializează articole de tutun, substanțe toxice sau droguri ([articolul 255 din CM](#)).
- Se interzice trimiterea în deplasări de serviciu, cu excepția cazului în care lucrezi în instituțiile audiovizualului, din teatre, circuri, organizații cinematografice, teatrale și concertistice, precum și din cele ale sportivilor profesioniști ([articolul 256 din CM](#)).

Nu toți angajatorii știu sau respectă aceste legi, iar prevederile legale nu sunt întotdeauna aplicate. De aceea, este important să îți cunoști drepturile și să ceri ca acestea să fie respectate.

CERE SĂ FII INSTRUIT/Ă ȘI RESPECTĂ REGULILE DE SIGURANȚĂ

Înainte să-ți începi munca, fiecare angajator ar trebuie să te instruiască cum să-ți faci munca și cum să folosești echipamentele de la locul de muncă, astfel încât să nu te rănești sau să nu îți dăunezi. De exemplu, în funcție de tipul de muncă pe care îl faci, ar trebuie să îți arate cum să:

- porți conversații cu clienții, beneficiarii serviciului tău;
- oprești intimidarea sau abuzul de către cineva la locul de muncă;
- faci când este un incendiu sau când cineva este rănit;
- folosești echipamentele și/sau mașinile în siguranță;
- porți ochelari de protecție, mănuși și dopuri pentru urechi atunci când este necesar;
- curăți uneltele și mașinile într-un mod sigur;
- folosești în siguranță cuțite, macete și alte unelte de tăiere;
- urci pe scări în siguranță;
- ridici lucrurile grele în mod corect;
- lucrezi în mod corespunzător cu orice substanță chimică de la locul de muncă.

La fel de important este să respecti regulile de securitate la locul de muncă și să raportezi orice problemă pe care o vezi sau despre care știi:

- Fă sarcinile de muncă așa cum ai fost instruit/instruită;
- Păstrează zonele de lucru îngrijite și curate. Așa va fi mai ușor să observi anumite riscuri pentru siguranța ta;
- Întrerupe imediat lucrul și cere ajutorul superiorului, dacă observi că echipamentul este deteriorat, nu au elementele de siguranță, emit fum etc. Procedează la fel, când observi că sănătatea ta s-a înrăutățit (ai dureri dese de cap, dureri în piept, pare că nu îți ajunge aer etc.);
- Nu lucra dacă ești foarte obosit/obosită sau după ce ai consumat anumite medicamente care influențează capacitatea de a lucra cu mașinile, de a conduce etc.

IA ÎN CONSIDERARE BUNĂSTAREA TA

Înțelegem că adesea este dificil pentru un adolescent/o adolescentă să își găsească un loc de muncă și încă unul bine plătit. Ai putea fi tentat/ă să pui „banii” înaintea bunăstării tale fizice, emoționale și de dezvoltare personală. Uneori ai putea să ajungi în niște „capcane” sau situații periculoase, unde angajatorii tăi să te exploateze. Te invităm, înainte de a face o alegere, să răspunzi la câteva întrebări:

- Oferta de lucru este potrivită pentru mine? Îmi dezvoltă anumite abilități? Se potrivește intereselor mele?
- Mă simt în siguranță la locul de muncă?
- Sănătatea și viața mea nu sunt în pericol?
- Îmi permite să-mi continui școala și să am reușite școlare la fel ca înainte?
- Am suficient timp pentru odihnă și distracții/ieșiri cu prietenii?
- Atmosfera din echipă sau condițiile de muncă sunt prietenoase mie?
- Am mai mult de câștigat decât de pierdut având acest job?

CE ESTE EXPLOATAREA PRIN MUNCĂ?

Exploatarea copilului se referă la munca care îi privează pe copii de copilărie, de potențialul și demnitatea lor, care dăunează dezvoltării fizice și mentale și le încalcă drepturile. Acestea pot fi munci care sunt periculoase sau dăunătoare, dar și care împiedică activitatea lor școlară prin: privarea de posibilitatea de a merge la școală; obligarea acestora să părăsească prematur școala sau afectează capacitatea copilului de a învăța din cauza oboselii determinată de o munca excesiv de lungă și grea.

Aici se includ:

- toate formele de sclavie sau practici similare sclaviei, cum ar fi vânzarea și traficul de copii, robia prin datorii și iobăgie și munca forțată sau obligatorie, inclusiv recrutarea forțată sau obligatorie a copiilor pentru utilizare în conflicte armate;
- folosirea, procurarea sau oferirea unui copil pentru activități/practici sexuale, pentru producerea de conținuturi cu caracter sexual;
- utilizarea, procurarea sau oferirea unui copil pentru activități ilicite, în special pentru producerea și traficul de droguri;
- munca care, prin natura sa sau prin circumstanțele în care se desfășoară, este de natură să dăuneze sănătății, securității sau moralității copiilor.

Printre muncile interzise adolescenților sunt:

- pirotehnician;
- muncitor la îngrijirea animalelor sălbatice;
- călcător;
- preparator soluții de spălat;
- torcător lenjerie la centrifugă;
- aparatist la degresare;
- curățitor, curățarea cu dizolvanți;
- curățitor pete, uscător, vopsitor;
- lucrător la aerodrom;
- funcții în domeniul transportului auto și gospodăria rutieră: mașinist, vulcanizator etc.;
- munci din domeniul transportului feroviar.

(Hotărârea Guvernului nr. 514 din 7 iulie 2014/ Nomenclatorul lucrărilor cu condiții de muncă grele, vătămătoare și/sau periculoase la care este interzisă aplicarea muncii persoanelor în vârstă de până la 18 ani);

CERE AJUTOR

Siguranța și bunăstarea ta au prioritate. Te poți îngriji de ele, luând în calcul următoarele lucruri:

- Dacă nu ești sigur/ă cum se face un anumit lucru, cum se lucrează în siguranță cu o anumită mașină/echipament sau dacă o anumită sarcină este prea grea pentru tine, cere ajutorul unui coleg, a unui mentor/supervizor sau a angajatorului tău;
- Atunci când simți că sarcinile de muncă sunt periculoase pentru sănătatea ta și te poate răni sau îmbolnăvi, comunică aceste lucruri angajatorului sau unei persoane de încredere.

Orice accident de muncă îl poți raporta la:

Agenția pentru Supraveghere Tehnică

- Linia fierbinte pentru comunicarea accidentelor de muncă 24/24: **022-212-333/067-212-333**
  - Tel: **022 23-80-24**
  - Adresa: str. C. Tănase, 9, MD-2005 mun. Chișinău
  - E-mail: secretariat@ast.gov.md
- Dacă simți că te-ai intoxicat, ai dureri de cap, dificultăți de respirație, arsuri, fracturi sau alte vătămări, cere ajutorul medical sunând sau rugând pe cineva să sune la numărul **112**
- Despre orice încălcare a condițiilor contractului sau a neasigurării de către angajator a condițiilor sigure de muncă anunță:

Inspectoratul de Stat al Muncii

- Linia fierbinte: **022 499400**
  - Fax: 022 499401
  - Adresa: str. Miron Costin, 17/2, MD-2068, mun. Chișinău
  - E-mail: secretariat@im.gov.md
- Dacă ai fost amenințat/ă la locul de muncă sau dacă ai fost hărțuit/ă sexual anunță o persoană de încredere, autoritatea tutelară sau sună la:

Telefonul Copilului
116 111

Avocatul Poporului pentru Drepturile Copilului
080 011 116

CONTACTE ȘI ADRESE UTILE:

Ministerul Muncii și Protecției Sociale

022 804 403
mun. Chișinău, str. Vasile Alecsandri 1

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC)

078 000 480
mun. Chișinău, str. Tricolorului 37b

Centrul de Apel al Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene

0 80 090 990 - din Republica Moldova
+ 373 22 690 990 - din străinătate

Centrul de Informare și Documentare privind Drepturile Copilului din Moldova (CIDDC)

022 747 813
mun. Chișinău, str. Eugen Coca 15

Direcția generală pentru protecția drepturilor copilului

022 242 702
str. Al. Vlăduț, nr. 3, municipiul Chișinău
Telefon 24/24 al Centrului pentru combaterea traficului de persoane
+373 22 254 998

Linia fierbinte națională a Centrului Internațional La Strada

0 800 77777

Agenția Națională pentru Ocuparea Forței de Muncă

0 8000 1000

Linia fierbinte din partea stângă a Nistrului

0 800 88888

INSPECTORATELE TERITORIALE DE MUNCĂ:

ITM Chișinău	mun. Chișinău str. Miron Costin 17/2	tel/fax 022 45-02-57, 022 49-86-83 022 43-97-96	mun. Chișinău, r-nul Criuleni r-nul Dubăsari, r-nul Ialoveni
ITM Bălți	mun. Bălți str. Strîi, 17a bir. 1	tel/fax 0 231 2-95-08	mun. Bălți, r-nul Fălești r-nul Florești, r-nul Sîngerei
ITM Cahul	or. Cahul str. Vasile Alecsandri 102	tel/fax 0 299 4-60-20	r-nul Cahul, r-nul Cantemir r-nul Taraclia
ITM Călărași	or. Călărași str. Constructorilor 6	tel/fax 0 244 2-13-62	r-nul Călărași, r-nul Nisporeni r-nul Strășeni, r-nul Ungheni
ITM Căușeni	or. Căușeni str. Păcii 30	tel/fax 0 243 2-41-36	r-nul Anenii Noi, r-nul Căușeni r-nul Ștefan Vodă
ITM Cimișlia	or. Cimișlia str. Ștefan cel Mare 14	tel/fax 0 241 2-30-82	r-nul Basarabeasca, r-nul Cimișlia r-nul Hîncești, r-nul Leova
ITM Drochia	or. Drochia str. Independenței 15a	tel/fax 0 252 2-74-13	r-nul Drochia, r-nul Glodeni r-nul Rîșcani, r-nul Soroca
ITM Edineț	or. Edineț str. Bucovinei 37	tel/fax 0 247 2-24-08	r-nul Briceni, r-nul Dondușeni r-nul Edineț, r-nul Ocnița
ITM Orhei	or. Orhei str-la Maxim Gorki 13	tel/fax 0 235 2-29-29	r-nul Orhei, r-nul Rezina r-nul Șoldănești, r-nul Telenești
ITM UTA Găgăuzia	mun. Comrat str. Pobedî 58	tel/fax 0 298 2-20-89	r-nul Comrat, r-nul Ceadăr-Lunga r-nul Vulcănești

112

Serviciul Național Unic
pentru Apelurile de Urgență

116111

**TELEFONUL
COPILULUI**

www.telefonulcopilului.md

Chat anonim
și gratuit cu
psihologul

WWW.12PLUS.MD

Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii

Chișinău, MD-2012, str. Tricolorului 37/B

Tel.: +373 22 75 88 06 / 078 00 04 80

E-mail: office@cnpac.md

www.cnpac.md

Acest material a fost realizat în cadrul Proiectului DEC Faza 2b Apel pentru Ucraina, implementat de Centrul Național de Prevenire a Abuzului față de Copii (CNPAC) cu suportul financiar al Plan International.

Chișinău 2024